Torsdagen, 7 april 2022

P9_TA(2022)0128

Situationen i Afghanistan, särskilt situationen för kvinnors rättigheter

Europaparlamentets resolution av den 7 april 2022 om situationen i Afghanistan, särskilt situationen för kvinnors rättigheter (2022/2571(RSP))

(2022/C 434/14)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Afghanistan,

— med beaktande av talibanernas meddelande av den 7 september 2021 om bildandet av en övergångsregering i Afghanistan,

— med beaktande av FN:s resolution 2626 (2022) av den 17 mars 2022 om förlängning av Förenta nationernas biståndsuppdrag i Afghanistan,

— med beaktande av FN:s säkerhetsråds pressmeddelande av den 27 mars 2022 om Afghanistan,

— med beaktande av listan med nomineringar till Europaparlamentets Sacharovpris för tankefrihet 2021,

— med beaktande av Afghan Women Days i Europaparlamentet den 1 och 2 februari 2022,

— med beaktande av uttalandet från ordföranden för Europaparlamentets delegation för förbindelserna med Afghanistan av den 23 mars 2022 angående talibanernas tillkännagivande om att man utökar utbildningsförbudet för flickor över sjätte klass, och av uttalandet från vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik (EU:s utrikesrepresentant) av den 23 mars 2022,

— med beaktande av förklaringen som EU:s utrikesrepresentant gjorde på Europeiska unionens vägnar den 28 mars 2022, i vilken det krävs att flickor omedelbart ska tillåtas att studera på högstadier och gymnasier igen,

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

— med beaktande av FN:s flyktingkonvention från 1951,

— med beaktande av FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor från 1979,

— med beaktande av FN:s globala pakt för säker, kontrollerad och laglig migration och FN:s globala flyktingpakt, som följde på New York-deklarationen om flyktingar och migranter, enhälligt antagen av FN:s generalförsamling den 19 september 2016,

— med beaktande av EU:s tematiska riktlinjer för människorättsförsvarare, för främjande och skydd av barnets rättigheter och för våld mot kvinnor och flickor och kampen mot alla former av diskriminering av dem,

— med beaktande av artikel 132.2 och 132.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Talibanernas utbildningsministerium tillkännagav i ett uttalande den 21 mars 2022 att de anser att alla landets invånare har rätt till utbildning och att man arbetade för att undanröja alla former av diskriminering.

B. De facto-myndigheterna i Afghanistan lovade den 15 januari 2022 att flickor i alla årskurser skulle få återvända till skolan igen när det nya läsåret börjar i mitten av mars 2022.

C. Det var meningen att flickor i hela Afghanistan skulle återvända till skolan den 23 mars 2022. Talibanerna har på obestämd tid förlängt förbudet mot att tillåta flickor skolgång från och med sjunde klass och uppåt tills man kan besluta vilka uniformer som är lämpligast för flickor. Detta innebär att över en miljon flickor nekas högstadie- och gymnasieutbildning, vilket är en kränkning av den grundläggande rätten till utbildning för alla barn, i enlighet med den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna.

D. Afghanistan ligger sist i Global Women, Peace and Security Index, vilket innebär att det är det farligaste landet för kvinnor. Enligt FN:s särskilda förfaranden försöker talibanledarna att stänga ute kvinnor och flickor från det offentliga livet genom systematisk könsrelaterad diskriminering och våld.

E. Sedan talibanerna tog över landet den 15 augusti 2021 har de stängt ministeriet för kvinnofrågor och återinrättat det tidigare ministeriet för förebyggande av laster och främjande av dygder. Talibanerna har i praktiken avskaffat alla tidigare verkställda lagar, däribland de som skyddar kvinnor, och har infört stränga restriktioner när det gäller utövandet av rätten att delta i fredliga sammankomster, yttrandefriheten och kvinnors rätt till arbete, utbildning samt hälso- och sjukvård. Afghanistans oberoende människorättskommission har varit stängd sedan talibanernas maktövertagande.

F. Enligt ett nytt direktiv får afghanska kvinnor inte resa längre än 72 kilometer från sitt hem utan att vara ledsagade av en nära manlig släkting. Detta direktiv följer på ett direktiv från november 2021 som förbjuder tv-kanaler från att sända program med kvinnliga skådespelare.

G. Fredliga protester för kvinnors rättigheter i Afghanistan slås ned med våld. Människorättsförsvarare har bortförts och ingen information har lämnats ut om var de befinner sig, trots upprepade vädjanden om att de ska friges. De som har frigivits från häktet fortsätter att frukta för sina liv.

H. Kränkningar av de mänskliga rättigheterna rapporteras dagligen, däribland gripanden, frihetsberövanden, bortföranden, tortyr, hot, utpressning, summariska avrättningar och angrepp på människorättsförsvarare och deras familjemedlemmar. Det råder fortfarande fullständig avsaknad av ansvarsskyldighet för sådana kränkningar. Kvinnliga människorättsförsvarare har varit särskilt utsatta. Minoritetsgrupper, däribland hazarerna, har varit specifika måltavlor.

I. Fattigdomen har fått afghanska familjer att ordna äktenskap och insamla hemgift för sina döttrar, och antalet barnäktenskap i Afghanistan har ökat med 500 procent sedan skolförbudet för flickor infördes. Innan talibanerna tog över gifte sig 35 procent av flickorna innan de fyllt 18 och 9 procent innan de hade fyllt 15.

J. I Afghanistan är barndödligheten bland de högsta i världen, och varje år dör tusentals kvinnor av graviditetsrelaterade orsaker som lätt hade kunnat förhindras. Den socioekonomiska situationen, som var osäker redan före talibanernas övertagande, har dramatiskt försämrats under de facto-administrationen och som en följd av effekterna av covid-19-pandemin, allvarlig torka och en hård vinter.

K. Den humanitära krisen i Afghanistan är en av de snabbast förvärrade kriserna i världen och den har drabbat kvinnor och flickor oproportionerligt hårt. Nästan 100 procent av de afghanska hushåll som har en kvinnlig familjeförsörjare står inför osäker livsmedelsförsörjning. Den nya politik som införts av talibanregeringen har i hög grad påverkat kvinnors möjligheter att försörja sig och drivit dem djupare in i fattigdom, och många kvinnliga familjeförsörjare har drabbats särskilt hårt.

L. Enligt en rapport från Internationella organisationen för migration från mars 2022 flydde över 1,258 miljoner afghaner sitt land 2021, vilket är dubbelt som så många som de senaste åren. Samtidigt har antalet internflyktingar som återvänder till sina hem tredubblats. År 2021 återvände 3,06 miljoner, vilket är fler än någonsin tidigare. I hela regionen befinner sig nästan fem miljoner afghaner utanför Afghanistan, varav 90 procent i Pakistan och Iran.

M. Enligt FN:s flyktingkommissarie har 35 procent av kvinnorna och flickorna rapporterat att de känner sig osäkra på grund av könsrelaterat våld när de söker skydd i grannländerna Iran och Pakistan. Endast 70 procent av flickorna är inskrivna i skolor där, jämfört med 92 procent av pojkarna.

N. EU har ökat sitt stöd till befolkningen genom projekt för över 268,3 miljoner euro som främst går till att upprätthålla utbildning och försörjningsmöjligheter samt skydda folkhälsan. Dessa projekt ingår i ett större stödpaket på en miljard euro som kommissionen tillkännagav i oktober 2021, vilket omfattar bistånd till flyktingar, migranter och internflyktingar och stöd till människorättsaktivister och det civila samhällets organisationer.

O. Enligt Reportrar utan gränser har 231 medieföretag stängts i Afghanistan, vilket motsvarar 40 procent av landets totala försäljningsställen. 80 procent av de 6 400 journalister som har förlorat sina jobb är kvinnor. Restriktioner har införts för att förbjuda lokala och internationella medier, såsom BBC, och journalister har gripits, frihetsberövats och misshandlats.

P. Sanktioner mot enheter och enskilda personer med anknytning till talibanerna bör inte hindra finansiella transaktioner som hänför sig till humanitärt bistånd och tillhandahållande av grundläggande tjänster från icke-statliga organisationers sida.

Q. Fram till den 15 augusti 2021 fanns det i den före detta republiken Afghanistan många kvinnor i höga befattningar, som parlamentsledamöter, ministrar, domare, guvernörer, jurister och ambassadörer. Talibanstyrkorna har tvingat bort lagligen tillsatta tidigare statstjänstemän, och det finns inga kvinnor i den nya icke-erkända de facto-regeringen. Dessa de facto-myndigheter saknar en inkluderande representation som återspeglar Afghanistans diversifierade samhälle.

R. Underrättelsetjänster har varnat för att Afghanistan inte får bli en fristad för terroristorganisationer.

1. Europaparlamentet är djupt oroat över den humanitära och människorättsliga kris som har uppstått i Afghanistan sedan talibanernas övertagande. Parlamentet upprepar sin orubbliga solidaritet med och sitt engagemang för det afghanska folket. Parlamentet betonar att de grundläggande rättigheter och friheter som det afghanska folket har åtnjutit under de senaste 20 åren bör upprätthållas.

2. Europaparlamentet beklagar djupt att situationen för kvinnor och flickor i Afghanistan har fortsatt att försämras sedan talibanerna tog över. Parlamentet fördömer talibanernas fortsatta fokus på att utplåna kvinnor och flickor från det offentliga livet och förvägra dem deras mest grundläggande rättigheter, däribland rätten till utbildning, arbete, fri rörlighet samt hälso- och sjukvård.

3. Europaparlamentet fördömer i starkast möjliga ordalag talibanernas beslut att på obestämd tid skjuta upp skolgången för flickor över sjätte klass, trots deras tidigare åtagande att ge alla medborgare tillgång till utbildning. Parlamentet uppmanar med kraft talibanerna att upphäva sina beslut och restriktioner som särskilt riktar sig mot kvinnor och flickor och att åter öppna ministeriet för kvinnofrågor.

4. Europaparlamentet betonar att tillgång till utbildning för kvinnor och flickor måste vara en grundläggande förutsättning för ytterligare åtaganden från EU:s och dess medlemsstaters sida gentemot de afghanska de facto-myndigheterna.

5. Europaparlamentet uppmanar talibanerna att stå fast vid sitt åtagande att säkerställa rätten till utbildning för alla afghanska medborgare, inbegripet kvinnor och flickor.

6. Europaparlamentet beklagar djupt talibanernas förtryck av fredliga demonstrationer för kvinnors rättigheter i Afghanistan. Parlamentet kräver att den kvinnliga polisen Alia Azizi, som greps i Herat i oktober 2021, omedelbart friges och att alla andra kvinnorättsaktivister som eventuellt har frihetsberövats friges, och att hoten och trakasserierna mot dessa aktivister stoppas. Parlamentet efterlyser ett slut på trakasserier, hot och angrepp mot lärare och studenter.

7. Europaparlamentet uppmanar de facto-myndigheterna att garantera alla kvinnor och flickor fullständiga rättigheter och fullständig tillgång till reproduktiv hälsovård, i hela Afghanistan.

8. Europaparlamentet uttrycker djup oro över att kvinnor och flickor sedan talibanernas övertagande av landet har varit utsatta för en ökad risk för utnyttjande, bland annat risken för människohandel med tvångsäktenskap, sexuellt utnyttjande och tvångsarbete som syfte. Parlamentet fördömer könsrelaterat våld och diskriminering.

9. Europaparlamentet uppmanar de afghanska de facto-myndigheterna att bilda en inkluderande regering där kvinnor deltar i beslutsprocesser på alla nivåer. Parlamentet insisterar på behovet av att utveckla en ny EU-strategi för Afghanistan som är anpassad till kvinnors och flickors situation för att konkret främja kvinnors rättigheter och deras deltagande i det offentliga livet.

10. Europaparlamentet påminner om att EU har en fast ståndpunkt avseende eventuella politiska förbindelser med talibanerna, utgående från tematiska riktmärken för förbindelser som bygger på rättsstatsprincipen och principen om upprätthållande av mänskliga rättigheter för alla. Parlamentet anser att dessa riktmärken bara har försämrats sedan den 15 augusti 2021, vilket inte kan rättfärdiga någon som helst form av ett de facto-erkännande av talibanregeringen.

11. Europaparlamentet välkomnar FN:s resolution 2626 (2022), som antogs den 17 mars 2022 och varigenom FN:s biståndsuppdrag i Afghanistan förlängdes. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att stödja uppdraget för generalsekreterarens särskilda representant i Afghanistan, bland annat vad gäller samverkan med alla berörda afghanska aktörer och intressenter för att säkerställa att skolorna åter öppnas för kvinnliga studenter utan ytterligare dröjsmål.

12. Europaparlamentet noterar Oslosamtalen i januari 2022 mellan tjänstemän från EU och Förenta staterna och en talibandelegation, samt Förenta staternas nyligen fattade beslut att ställa in Dohasamtalen som svar på talibanernas beslut att inte öppna skolorna för flickor. Parlamentet betonar att alla ytterligare nationella samtal med talibanerna måste inbegripa företrädare för afghanska kvinnor.

13. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att stödja och skydda dem som flyr från Afghanistan. Parlamentet upprepar behovet av att säkra statusen för afghanska kvinnliga advokater, ledare i det civila samhället, konstnärer, idrottare och andra utsatta personer, särskilt de vars liv är i fara, såsom hbtqi+-personer. Parlamentet upprepar sitt krav på ett särskilt viseringsprogram, förbättrade vidarebosättningsprogram och ett effektivt garanterat skydd för afghanska flyktingar.

14. Europaparlamentet betonar vikten av att ta itu med problemen med könsrelaterat våld som afghanska kvinnor och flickor utsätts för i värdländerna, särskilt i Iran och Pakistan, samt av att säkerställa att de går i skolan, deltar på arbetsmarknaden och har tillgång till hälso- och sjukvård, även psykiatrisk vård. Parlamentet erinrar om att flyktingar och personer i transit löper särskilt stor risk att utsättas för könsrelaterat våld. Parlamentet efterlyser därför ökade medel till humanitära organisationer och organ som utför skyddsarbete.

15. Europaparlamentet uppmuntrar länder att omedelbart stoppa återsändandet av individer till Afghanistan eller till tredjeländer varifrån de riskerar att återsändas till Afghanistan. Parlamentet efterlyser en noggrann övervakning av afghanska medborgare som redan har återvänt, särskilt barn.

16. Europaparlamentet fördömer det ökande antalet rapporter om mord, trakasserier och hot mot etniska och religiösa minoriteter.

17. Europaparlamentet är djupt oroat över att talibanerna återigen tillhandahåller en fristad för terroristgrupper. Parlamentet insisterar på att talibanerna och de facto-myndigheterna i Afghanistan måste uppfylla sina åtaganden i kampen mot terrorism.

18. Europaparlamentet påminner om sin anvisning till Europeiska utrikestjänsten att förmedla till Pakistans ledare att de bär ansvar för säkerheten och stabiliteten i Afghanistan och att de måste använda sitt inflytande på talibanerna för att uppnå de målen, däribland säkerställandet av grundläggande mänskliga rättigheter för afghanska kvinnor och flickor.

19. Europaparlamentet bekräftar på nytt behovet av att EU stärker sitt samarbete med de centralasiatiska länderna och uppmuntrar deras konstruktiva praktiska roll i mottagandet av afghanska flyktingar. Parlamentet betonar att detta samarbete inte får urholka EU:s försvar av grundläggande värden och rättsstaten.

20. Europaparlamentet betonar att kvinnors och flickors frigörelse inte kommer att kunna uppnås förrän det blir ett stopp på den humanitära katastrofen. Parlamentet uppmanar med kraft EU och dess medlemsstater att ta itu med drivkrafterna för den pågående humanitära krisen genom att göra sitt yttersta för att trappa upp det humanitära biståendet, följa ett jämställdhetsinriktat tillvägagångssätt, återställa likviditeten och upprätthålla grundläggande sociala tjänster. Parlamentet efterlyser ett upphävande av frysningen av afghanska tillgångar och ökat ekonomiskt stöd till program såsom stödet från kommissionens generaldirektorat för internationella partnerskap (GD INTPA), som inriktas på grundläggande behov och försörjning, och Världsbankens fond för återuppbyggnaden av Afghanistan. Parlamentet understryker att humanitär finansiering bör göras tillgänglig genom ett fungerande banksystem och lämnas till pålitliga icke-statliga organisationer och samhällsbaserade organisationer som är verksamma i Afghanistan, inbegripet lokala kvinno-organisationer, på ett flexibelt sätt.

21. Europaparlamentet noterar Europeiska unionens återetablerade minimala närvaro på plats i Kabul i syfte att samordna det humanitära biståndet och övervaka den humanitära situationen. Parlamentet understryker med kraft att detta inte innebär att EU erkänner talibanregimen.

22. Europaparlamentet beklagar att internationella givare, däribland EU och dess medlemsstater, den 31 mars 2022 utlovade endast 2,44 miljarder US-dollar i förhållande till FN:s vädjan om 4,4 miljarder US-dollar till 2022 års humanitära åtgärdsplan för humanitärt bistånd i Afghanistan. Parlamentet uppmanar med kraft kommissionen att anslå tillräckliga och särskilda medel till, och genomföra, program och projekt för kvinnors rättigheter som en del av ett omfattande och långsiktigt åtagande att stödja mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter i Afghanistan.

23. Europaparlamentet insisterar på behovet av obegränsad humanitär tillgång för att säkerställa att medel som anslagits verkligen når de berörda grupperna. Parlamentet uppmuntrar EU och dess medlemsstater att se över och anpassa de nuvarande åtgärderna i enlighet med detta. Parlamentet påminner om att humanitärt bistånd måste vara neutralt, opartiskt, humant och oberoende och att det aldrig bör villkoras. Parlamentet uppmanar rådet, kommissionen och Europeiska utrikestjänsten att konsekvent förmedla budskapet att tillhandahållandet av humanitärt stöd inte villkoras av rådets fem riktmärken för samverkan med talibanerna.

24. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att, mot bakgrund av FN:s givarkonferens på hög nivå om stöd till humanitära insatser i Afghanistan, som hölls den 31 mars 2022, vidta ytterligare åtgärder för att göra det humanitära biståndet mer transparent och effektivt. Parlamentet anser därför att det är mycket viktigt att säkra tillgången till humanitär finansiering genom ett fungerande banksystem för att göra medel tillgängliga för tillförlitliga icke-statliga organisationer som arbetar i landet.

25. Europaparlamentet lovordar modet hos de flickor och kvinnor som deltar i protester. Parlamentet uppmanar utrikestjänsten och kommissionen att samarbeta med de facto-myndigheterna i Afghanistan och kräva att få veta var de kvinnorättsaktivister som tros ha frihetsberövats och har försvunnit befinner sig, och kräva att de omedelbart och villkorslöst friges. Parlamentet kräver att talibanerna omedelbart upphör med denna godtyckliga och utomrättsliga praxis och säkerställer rätten att delta i fredliga sammankomster och yttrandefriheten.

26. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att öka sitt stöd till kvinnorättsaktivister i Afghanistan och att fullt ut genomföra EU:s riktlinjer om människorättsförsvarare, bland annat genom att säkerställa ansvarsskyldighet för kränkningar genom privat och offentlig opinionsbildning i enskilda fall.

27. Europaparlamentet begär att den nya särskilda rapportören om situationen för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan ska få tillräckliga medel samt expertis och diplomatiskt stöd för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Parlamentet uppmanar FN:s råd för mänskliga rättigheter att inrätta en oberoende, internationell undersökningskommission med ett flerårigt mandat och tillräckliga resurser för att dokumentera, rapportera och samla in bevis på kränkningar, inbegripet kränkningar av kvinnors rättigheter.

28. Europaparlamentet välkomnar lanseringen av det afghanska kvinnoledarforumet. Parlamentet uppmanar kommissionen och Europeiska utrikestjänsten att underlätta anordnandet av den första internationella konferensen för afghanska kvinnor i syfte att få deras röster hörda i Afghanistan och internationellt, återuppbygga kvinnonätverk och stödja arbetet i det afghanska kvinnoledarforumet på ett mer inkluderande sätt. Parlamentet stöder inrättandet av Afghan Exile Online University, med ekonomiskt stöd från EU.

29. Europaparlamentet uppmanar afghanska parlamentariker, tidigare regeringstjänstemän och aktivister i det civila samhället, särskilt slutkandidaterna till 2021 års Sacharovpris för tankefrihet, att aktivt samverka med Europaparlamentets delegation för förbindelserna med Afghanistan, berörda utskott och andra organ för att säkerställa att EU:s politik till stöd för Afghanistan tillgodoser det afghanska folkets behov.

30. Europaparlamentet stöder uppmaningarna från det civila samhället i Afghanistan, i synnerhet från deltagarna i Afghan Women Days vid Europaparlamentet, om att hålla den afghanska de facto-regeringen ansvarig för tidigare brott och att inte glömma deras grymheter.

31. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, ledamöterna i Afghanistans nationalförsamling, FN:s råd för mänskliga rättigheter och talibanernas politiska kontor i Doha.